

AHMED
DAVUDOĞLU

Ölüm
DAHA
GÜZELDİ

HATIRALARIM

İstanbul - h. 1441 / m. 2020

Ahmed Davudoğlu (1912 - 1983)

Osmanlı Devleti Balkan coğrafyasına sadece ekonomik, siyasi değil aynı zamanda bir ulema imparatorluğu da kurmuştur. Cumhuriyet dönemiyle birlikte Balkanlar ve Türkiye'deki fikri alt yapının sağlamlaştırılması ve korunması amacıyla yüzlerde ulema da var gücüyle çalışıp hayatlarını ortaya koymuştur. İslam alemine

- ◆ *Kur'ân-ı Kerîm Meali,*
- ◆ *Selâmet Yolları (Büluğu'l-Meram)*
- ◆ *Sahih-i Müslim Tercüme ve Şerhi*
- ◆ *İbn Âbidîn (Reddü'l-Muhtâr) Tercüme ve Şerhi*
- ◆ *Mülteka Tercümesi*
- ◆ *Dini Tamir Davasında Din Tahripçileri*
- ◆ *Müsned-i Ebû Bekr es-Siddik*
- ◆ *Ve hayatını anlattığı Ölüm Daha Güzeldi*

isimli eserleri hediye eden merhum Ahmed Davudoğlu Hocaefendi; Osmanlı Uleması'nın Balkanlarda yetişmiş son temsilcilerindendir.

Merhum Ahmed Davudoğlu Hocaefendi 1912 yılında Kuzey Bulgaristan'ın Deliorman bölgesinde Şumnu kasabasının Kalaycı köyünde dünyaya gelmiştir. Ailesi, 5 yaşındaki Ahmed'i, Kur'ân-ı Kerîm'i ezberlemeye başlayınca dinî eğitim alması için köy imama göndermiş 7 yaşında da okuması için ilk mektebe yollamışlardır. İlk ve ortaokulu bitirdikten sonra Şumnu kasabasında İslâmî ilimlerin okutulduğu Mekteb-i Nüvvâb (Türkiye'deki İmam Hatip Okulları'nın benzeri) okuluna kayıt oldu.

Üç yıllık eğitimin ardından üç yılı da Âli (İlahiyat Fakültesi) kısım olmak üzere altı yıllık okulu birincilikle bitiren Ahmed Davudoğlu Hoca Mısır'a Cami'ü'l-Ezher'e gönderilmeye hak kazandı. Beş yıl süren eğitimini tamamladıktan sonra tekrar Bulgaristan'a mezun olduğu okul olan Nüvvâb'a müdür olarak döndü.

Ancak Balkanlarda rejim değişmişti. Komünist rejim, Müslümanlara bütün acımasız yüzüyle zulmetmeye başladı. Ahmed Davudoğlu Hoca, Türkiye casusluğu ile suçlanarak tutuklandı. Sorgusu sırasında elektrikli sandalyeye bağlanmak gibi türlü işkencelere maruz kaldı. Ceza olarakta taş kırma kamplarına gönderildi. Eza ve cefa çekerek sağlığını da kaybetti. Cezasını tamamladıktan sonra 1949 Aralık ayında ailesi ile birlikte Türkiye'ye göç etti.

Ahmed Davudoğlu Hoca ilerlemiş derecede ülser ve astım hastası olarak ana yurduna geldi. Türkiye'de ilk yıllarda değeri anlaşılamadı. Yedikule Küçükefendi Camii'nde imamlığa başladı. Ardından gezici vâizliğe tayin edildi. Sekiz ay kadar Ankara'da vâizlik yaptıktan sonra Bursa'da Orhangazi ilçesi müftülüğünde görev aldı. Ancak burada da kendi yurdunda bir yabancı muamelesi gördü. İlmî çalışmalarda bulunmak üzere kendi isteğiyle 1953 yılında Fatih Kütüphanesi'nde 3 yıl sonra da bu kütüphane Süleymaniye'ye taşındığında burada çalıştı.

İstanbul Fatih'teki İmam Hatip Okulu'nun açılmasında büyük katkıları vardır. Ama nedense İmam Hatip Okullarının kurucuları arasında adı geçmez. Arapça derslerine okutman sıfatı ile ders veren ilk muallimlerdenidir. Öğrencilerinin büyük sevgisini ve saygısını kazanmıştır. Bugünkü Marmara İlahiyat Fakültesi'nin kurulmasında emeği büyüktür. Ama nedense bu konuda da adı pek zikredilmez. 1958 yılında Yüksek İslam Enstitüsü (Bugünkü Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi) Çarşamba'da bir ilkokulun çatı katında tedrisata başlayınca buraya kadrolu öğretim görevlisi ve müdür yardımcısı (günümüzdeki dekan yardımcısı) olarak görev yapar. Bu noktada hatıratında da anlattığı üzere çok önemli bir olay gerçekleşir:

“1960 ihtilali olduktan sonra yine İlahiyat Fakültelerinin kapatılması gündeme geldiğinde bir gün Cemal Gürsel, kalabalık bir heyetle Fındıklı'da bir ilkokula taşınmış olan İslam Enstitüsüne gelerek toplantı odasında öğretim görevlilerine hitaben, *“Ankara da bir ilahiyat fakültesi varken burada bu okula ne hacet var? Ben buraya bu okulu kapatmaya geldim.”* der. Konuşma bittiğinde söz alan Merhum Nihat Sami Banarlı Hoca Yüksek İslam Enstitülerinin neden lazım olduğunu geniş ve mufassal bir dille anlatır ve

Davudoğlu hocanın el-Ezher mezunu olup Balkanlardan gelen biri olduğundan bahisle onun da söz almasını ister. Konu ile ilgili söz alan Davudoğlu dinî eğitimin ne kadar elzem olduğunu anlatıktan sonra Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel *“Beni ikna ettiniz okulu kapatmayacağım. Hatta size okul bulacağım.”* diyerek oradan ayrılmıştır.”

Merhum Ahmed Davudoğlu daha sonra sırası ile okulun (Bugünkü Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi) Bařmüdürlük Yardımcısı ve Müdürlük (günümüzdeki dekan) olarak görevine devam etmiş, okul Fındıklı'dan Üsküdar'a taşınınca sağlık sebeplerinden dolayı cezaevine girdiği 1971 yılına kadar öğretim görevlisi olarak hizmete devam etmiştir.

Bulgaristan hükümeti tarafından casusluk ile suçlanıp uğruna işkence gördüğü anavatanında Konya'daki müftüler seminerinde dini nikah ile ilgili bir konuşmasından dolayı 163. maddeden 12 ay hapis ve 4 ay Kırşehir de sürgün cezası ile cezalandırılır. Kendi hatıralarında bu yıllar hakkında hep olumlu anılar kaleme almıştır. İslâm'a olan bağlılığı, ilmi, memleket sevgisi ile Türkiye'deki en saygın âlimler arasında adını altın harflerle yazdırmıştır. Ektiği tohumların Anadolu'da, Balkanlar'da yeşerip birer çınar ağacı olduğu kesindir. Türkiye'nin ilmî ve fikrî dünyasına sayısız eserler nakşeden Merhum Ahmed Davudoğlu Hocafendi yıllarca çile dolu bir yaşama, cezaevi yıllarında kendisine musallat olan astım ve buna bağlı kalp rahatsızlığına yenik düşerek 07 Nisan 1983 yılında bir Perşembe günü ikindi namazına müteakip dünyaya veda etti.

İçindekiler

Deliorman Hâtıraları / 17

Karalarlı Koca Yusuf	25
Koca Yusuf'un Boğa Güreşi.....	27
Koca Yusuf'un Karalar Güreşi	28
Deli İsmail Pehlivan	34
Kızılkayalı Deli Ahmed.....	37
Kazıkçı Kara Bekir'in Menkıbesi	42
Deli Fatma Ve Tırta Hikâyesi.....	44
Bir Misafirperverlik Numunesi	48
MAÂRİF MES'ELESİ	53

Mekteb Hâtıraları / 59

İlk Öğrendiklerim.....	59
Ağabeyimle Beraber Mektebe Kaydolduk.....	60
Sınıfımı Rahatlıkla Geçiyordum	60
Babam Beni Okutmak İstiyordu	63
Korktuğum Başıma Geldi	64
Pehlivan Olmak İstiyordum!.....	65
Güreşi Kaybettim!	66
Bulgar Lisesi Yüzünden	67
Bulgar Lisesinden Dönüş	69
Babam, Tahsilime Devâm Etmeme İstiyordu.. ..	70

Mısır Hâtıraları / 71

Güz Devresine Kaldım	80
Ezher Diploması	83
Bir Hakikati Öğreniyorum	85

Zindân Hâtıraları / 87

Ecel Teri Döküyordum!	88
Milis Kumandanı İle Konuşma.....	89
Derken Kapı Çalındı!	89
Kurban Mı Oluyoruz?	91
Korkudan, Sevince!	92
Seni Bekliyorum!.....	93
Olduğu Yere Düştü!	93
Ortaya Atılan Mektub!.....	95
Türk Oğlu Türk	96
İçeri Girince Herkes Ayağa Kalktı... ..	96
Bana Câsûsluk İsnâd Ettiler	97
Rutubetli Odada!	98
Sen, Bir Türksün.....	99
Kadın Dostlar!.....	99
Bu Defa Karşımda Asker Vardı	101
Kötü Adam!	102
Sıra Bana Gelmişti.....	103
Yine, Talebemle... ..	104
Kızılca Kıyâmet!	105
Kıyâmet Mi Kopuyor?.....	106
Oraya Girdiğim Zaman Şaşırdım!.....	106
İşkence Başlıyor.....	107
İnsâniyet Nâmına!.....	108
Derhâl Cereyânı Kesti.....	108
Beynim Törpüleniyordu!.. ..	109
Konuşacak Hâlim Yoktu.....	110
Talebemin Yüzüne Baktım.....	111
Yine, İfadelerimiz Alındı.....	112
Ümit Işığı Parladı!.....	113
Yüzde Yüz İdâm!.....	114
Ermeni Komünist	115
Karabit!	115
Karabit Tanınmaz Hâle Geldi!	116
Sizi, Askeriyede Dövdüler mi?	117
Aç Kurtlar Gibi!.. ..	118

Bu Duâyı Oku!	120
Ben, Yine Doymuyorum!.....	121
Sofya'da Bir Kaşık Yoğurt Bulamamış.....	121
Bu Defa, Beni Çağırıyorlardı.....	122
Dünya, Bana Zindân Olmuştu.....	123
Yine, Talebelerim... ..	124
Yalancı Şâhidlik İçin.....	125
İş Kampına Doğru... ..	125
Körlerin Evinde!	126
Rositsa'ya Gidiyorduk... ..	126
...Ve, Bir Dilenci Sürüsü!.....	127
Terbiye Kampı!	127
Tıka Basa Karnımızı Doyurduk... ..	129
Ey, Kafirler! Ben, Sizin Taptığınıza Tapmam!	130
Nefesim Duracak Gibi Oluyordu!	131
Bir İstanbullu.....	132
Faydasız Teftiş!	133
Hocam, Sizleri Böyle Mi Görecektik?	133
Yine, Meyve Ziyâfeti!	134
Ağır İşlerde Çalışıyorduk	135
Ölenler, Sakatlananlar... ..	135
Hoca Mısın, Papaz Mı?	136
... Ve, Bir Gün.....	138
Hasta Sayısı 40 Kadardı	140
Rüyâda Ezân.	141
Meraktan Yerimde Duramıyordum.....	141
3000 Mevkuf Bekliyordu.....	142
Serbestsin, Topla Eşyanı!	143
Bir Arkadaş, Hâlâ Ağlıyordu.....	144
Şimdi, Şumnu'dayız.....	145
Anne Yetiş, Bir Dilenci Geliyor!.. ..	145
Millet, Çok Korkmuş.....	145
Mektepteki Vazifeme Devam Ediyorum.....	146
Millet Durmadan, Yağmur Duâsı Yapıyordu.....	147
Kara Kafirin Niyeti!	149
Ölü Koyun Gibiydim!.....	149

Anavatan Hâtıraları / 151

İlerici Gazeteciler!	153
İş Buluyorum.....	155
Refah Kapıları Açılıyor.....	157
İşkân Yardımı!.....	160
Orhangazi'de Huzurum Kalmıyor.....	162
İstanbul'a Geliyorum... ..	163
Mahkeme Ediliyoruz	166
İki Hâtıra.....	167
Hapishâne Hayatı.....	168
Dört Aylık Sürgün Hayatına Gelince... ..	170
... Ve Sonra.....	170

Vasiyyetim / 171

Mahkeme Dosyası / 175

Eylül 1966.....	175
Avukat Bekir Berk, Ne Diyor?	175
Fetvâ Meselesi	176
Dinî Nikâh - Kanûnî Nikâh.....	177
Dinî Nikâh Men Edilmemiştir.....	177
163. Maddenin Unsurları	178
Mahkûmiyet Kararı Yolsuzdur!.....	178
Hangi Temel Nizam?	179
Kanunu Tenkit Suç Değildir.....	179
Karar Bozulmalı	180
Avukat Sudi Reşat Saruhan Ne Diyor?	181
Nikâh Bir İbâdetdir... ..	181
Ahkâm-I Dîniyye İzah Edilmiştir... ..	182
Cezâ Dâiresi Mahkûmiyet Kararını Bozdu.....	182
Mahkûmiyet Kararı Kanuna Aykırıdır.....	184
Farklı Muâmele... ..	184
Asıl Trajedi!	184
Tashih-İ Karar Talebinde Neler Deniliyordu?.....	185
Tashih Sebeblebi:	187
Netice ve Taleb	196
İLİM AÇISINDAN KANUNU TENKÎD SUÇ DEĞİLDİR.....	197
ALBÛM.....	199

Takdim

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Osmanlı Devleti'nin son, Cumhuriyet'in ise ilk dönemleri iktisadî, içtimaî, askerî, ilmî buhranların yaşandığı, çeşitli mağduriyet ve mazlumiyetlerin arttığı hazin bir dönemdir. Bir cihân devletinin ve hilafet sancaktarlığının mirası üzerine kurulan Cumhuriyet'in erken dönemleri söz konusu buhranın en şiddetli hissedildiği, mağduriyet ve mazlumiyetlerin âdeta tavan yaptığı bir zamandır. Bir taraftan varlık mücadelesi verip askerî ve iktisadî cepheye savaşan diğer tarafta bu mücadelede bir şekilde hayatta kalıp içtimaî ve ilmî hayatta varlığını devam ettirme savaşına devam eden bir kaos ortamı mevcuttur.

Kurucu kadro, yeni kurulan devletin dünyada hayatta kalabilmesi adına çözümün hilafetin ilgası, laikliğin benimsenmesi, Türkçe'nin Arap alfabesi ile yazılmasından vazgeçilmesi, Batılı gibi giyinilmesi ve medrese usûlünün terkinde olduğunu düşünmekte, bunu cebren uygulatmakta, 'halka rağmen halk için ve fakat halka yapılan' çeşitli zulümlere sebep olmaktadır. Söz konusu buhran döneminde bulunan bu çözümlerin gadrine kurban giden, en şiddetli mahrumiyetleri ve acıları yaşayan zümre hiç şüphesiz din adamları olmuştur. Onlar din-i mübîn-i İslâm'ın hakikatini, tüm zaman ve zemine şâmil bir nizam olduğunu, kâfi gelmeyeceği ve kifayet etmeyeceği herhangi bir husus bulunmadığını, kıyamete kadar şahsî ve umûmî tüm beklentilere

rin edille-i şer'îyye ile karşılanacağını ifade eder ve ümmet-i Muhammed'in hilafet sancağı altında yekvücûd olmasını anlatırken; bir anda hilafetin ilgasına, medresenin terkine, lisanın değişimine, Batı mukallidliğine şahid olmuş, kendileri için olduğu kadar ümmet için de dertlenmişlerdir.

“Emr-i bi'l-maruf nehy-i ani'l-münker” bilinciyle söyleyen, mücadeleye girişen nice isimler hatta girişmeyenler dahi yeni sistemin potansiyel düşmanı ilan edilerek ortadan kaldırılmış; ölüm, hapis, sürgün, hicret yahud göz hapsi gibi türlü çilelere duçar olmuşlardır. İskipli Mehmed Âtîf Efendi gibi şehâdete yürüyenler, Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi ve Düzceli Muhammed Zâhid el-Kevserî gibi hicret edip gurbette vefat edenler, Bediüzzaman Saîd-i Nursî gibi uzun hapis hayatı sonrasında vefat edip mezarının yeri dahi bilinmeyenler ile Abdülhakîm Arvasî ve Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır gibi göz hapsi altında yaşayarak ahir ömrünü bir şekilde nihayete erdiren pek çok âlim sayabiliriz.

Osmanlı'nın tarih sahnesinden çekilişi ve hilafetin ilgası ile birlikte ümmet coğrafyasının hemen her toprağında yaşanan kriz, yine bu dönemde alevlenen faşist ve komünist hareketler, öte yandan bir şekilde hayata geçirilen inkılap ve kanunların sürdürülebilir olması için devam eden icbar ve zulüm politikaları, zikri geçen âlimlerin talebeleri olan ikinci nesli de sert bir şekilde vurmuş ve hayatlarını, dinlerini çeşitli bedeller ödeyerek yaşamalarını gerektirmiştir.

İşte merhum Ahmed Davudoğlu Hoca'nın hayatının geçtiği ve ona “Ölüm Daha Güzeldi” dedirten sosyal vasat budur. Elinizdeki eser hocanın kendi ağzından terceme-i

hâli olduğu için burada okuyucu için tekrar hissi uyandıracak bilgiler vermek istemiyorum. Lakin burada Őu hususun altını özellikle çizmemiz faydalı olacaktır. Ahmed Davudoğlu merhum, hayatının gerçekten çileli ve yıpratıcı serencamı içerisinde âlimin ne olduğunu bizlere hakkıyla göstermeyi başarmıŐ faziiletli bir Őahsiyettir. Onun, hayatın badi-releri, hapis, hicret, yoksulluk, sürgün gibi hususların hepsine Őahit olan ömrüne birbirinden değerli bunca te'lif ve tercüme-yi nasıl sığdırdığını anlamak, bu bitmeyen ve azalmayan yüksek mesuliyet Őuurundan etkilenmemek neredeyse mümkün değildir.

Muhterem Ahmed Davudoğlu Hoca; *Kur'ân-ı Kerîm Meâlî, Selâmet Yolları, Sahîh-i Müslîm Tercüme ve Şerhi, Mültekâ, Müsnedü Ebû Bekir es-Siddîk, Reddü'l-Muhtâr*'ın bir kısmı tek başına, ayrıca İmam Gazâlî'nin *el-Münkiz mine'd-Dalâl*'ini de bir heyet ile tercüme etmiş, bu tercüme-leri vasıtasıyla sahih kadim kaynaklarımızı günümüz insanıyla buluştururken, amelî hayatın sekteye uğramaması, bozuk görüşlerle ifsat edilmemesini amaçlamıştır. Ayrıca esaslı bir dava adamı olarak, hatalı beyân ve görüşleri işaretlemeden, bunları tashih ve tenkide girişmekten, hakkı müdafaadan bir an geri durmamış; idare-i kelâm etmeden, yine mağduriyet yaşamın endişesi taşımadan, tam bir teslimiyet ve dirâyet ile meydan yerine çıkmıştır. Onun, Dini Tamir Davasında Din Tahripçileri isimli eseri işbu hasletinin bir mahsulüdür.

Ahmed Davudoğlu Hoca'nın tüm eserleri, zikredilen te'lif ve tercümelerden ibaret değerdir. O, tüm bu çileler ve te'lifâtın arasında talebe yetiŐtirmeyi, vaz ü nasihati, konferansı unutmamış, mü'minlerle bizzat buluşmuş, herkesle iç içe olmuştur. Bugün ilahiyat fakültelerinin ileri yaşlarındaki meŐhur profesörlerimizin neredeyse tamamı onun

rahle-i tedrisinden geçmiş, talebeliğini yapmış isimlerdir. Vefatını müteakip geçen 40 senelik zamanda onun hakkında hâlâ nitelikli çalışmaların yapılmamış olması oldukça hazindir. Bundan daha hazin olan ise onun ortaya koyduğu çalışmaların ne yazık ki tamamının bile halen neşredilmemiş olmasıdır. Yaşadığı dönemde ehl-i ilmin gözdelelerinden olan, ilmi ve ahlâkı ile hocalık vasfını layık-ı veçhile taşıyan Davudoğlu hocamızın, muhtelif isimler tarafından te'lif edilmiş 35'i aşkın esere takdim ve takriz yazmış olması da onun sözünün ve taltifinin ne denli kıymetli görüldüğünün açık bir vesikasıdır.

Terceme-i hâl okumak, bilhassa ilim talebeleri için ciddi bir motivasyon kaynağıdır. Çünkü hafıza-i beşer nisyan ile maluldür. Hâl böyle olunca geçmiş ulemânın ilim elde etmek ve sahip olduğu ilmi yayabilmek uğrunda hangi çilelere katlandığını tekrar tekrar kendimize hatırlatmamız, böylece hem onların mirasına layık olmaya hem de küçük sıkıntılarımızı büyütmeden azimle ve gayretle çalışmamız gerektiğini kendimize hatırlatmaya güç bulmamız için faydalı olacaktır.

Muhterem Ahmed Davudoğlu Hocaefendi'nin eserlerini okuyan, istifade eden, hayatı ve çilelerine tanık olan herkesin onun ruhu için bir Fatıha göndermesi âdetâ bir veci-bedir. Temennimiz odur ki Yüce Mevlâ bu toprakları, böyle ahlâk ve izzet sahibi hocalardan mahrum bırakmasın, o çilelerin yaşandığı zamanları yeniden yaşatmasın...

Melikşah Sezen
Eyüp Sultan / İstanbul
1441 / 2020

Önsöz

Bismillâhirrahmânirrahîm.

Bu küçük eserin adı hakikatte “*Hâtıralar*”dır. Hâtıralarımın Bulgar zindanlarına âid olan kısmı vaktiyle “*Ölüm Daha Güzeldi*” nâmıyla yayınlandı. Ben de kitaba eski ismini iade ettim. Hâtıralar beş kısımdan ibarettir.

- 1 - Deliorman Hâtıraları,
- 2 - Mekteb Hâtıraları,
- 3 - Mısır Hâtıraları,
- 4 - Zindan Hâtıraları.
- 5 - Anavatan Hâtıraları.

Mustafa Polat merhum bu eseri Türkiye’de beni zindana atılmaktan kurtarmak maksadıyla yayınlamıştı. Onun için kitabın başına hakkımda verilen haksız kararı derc etmiş; bu haksızlığı reis-i cumhur mu başvekil mi yoksa millet meclisi mi, kim önleyebilecekse vakit kaybetmeden hemen müdâhale etmesini ricâda bulunmuştu. Maalesef müdâhele eden olmadı. Biz de cezamızı çektik, çektik ama bu hakikatte bir cezâ değil, bazı kişilerin hukuk adına bir Müslümandan aldıkları intikamdı...

Allah’a şükürler olsun ki, avukatlarım haksızların mârifetlerini tokat vurur gibi yüzlerine çarpmışlar; merhum Mustafa Polat da bunu millete duyurmuştur. Utanmak nedir bilenler için bu kâfidir.

Ben şahsen Konya Mahkemesi'nin hakkımda verdiği karardan memnûnum. Çünkü huzûr-u ilâhîde benim için bulunmaz bir hüccettir. Başta savcı olmak üzere mahkeme heyeti ile daha sonra karşımıza çıkan yalancı hukukçular da kendilerine hüccet arasınlar!...

Mezkûr dâvâda hakim Sedat Kısakürek bana söz hakkı tanımamış, hiç lüzûmu yokken sert bir edâ ile, “*Vaaz iste-
mem! Yalnız suallerime cevap vereceksin!*” diye ihtarda bulunmuştu. Ben de onun istediği şekilde hareket ettim. Ama şimdi müsâadeleriyle azıcık konuşacağım. Bu bâbdaki sözlerimi kitabın sonuna derc ediyorum.

Umarım bu küçük eser okuyucuyu hem güldürecek hem ağlatacaktır. Zâten benim hayatım ezdâd ile doludur. Bana hayatımda kral sofrasına oturmak nasip olduğu gibi bir kuru sarmısak sapına muhtâc olmak da mukaddermiş. Kral sofrasına Hicâz'da oturdum, sarmısak sapını da Sofya'da kapalı iken açlıktan yemeğe çalıştım fakat kuru olduğundan boğazımdan geçmedi. Ne diyelim mukadderâtım böyle imiş. Bugünkü hâlîme yüzbinlerce şükürler eder. ALLAH ZÜ'L-CELÂL'den kusûrlarımın affını niyâz ile okuyucularına iki cihân saadeti dilerim.

Ahmed DAVUDOĞLU
İstanbul - 1979

Deliorman Hâtıraları

Deliorman Bulgaristan'ın Kuzeydoğu kesiminde Rusçuk ile Varna arasında bir bölgedir. Kuzeyinde Tuna Nehri, batısında Razgrad, güneyinde Şumnu, Yenipazar Pravadi Kasabaları, doğusunda Dobruca havâlisi bulunmaktadır. Toprağının mahsüldârlığı ile meşhûrdur. Vaktiyle burada balta girmedik ormanlar varmış, bölge ismini bunlardan almıştır. Hâlen yer yer semâya yükselen ormanları mevcuttur. Eskiden suyu yoktu, halk günlük su ihtiyaçlarını köyce kazdıkları gölcüklerden görürlerdi ki, bu hâl görülmeye değerdı. Gölcüklerde bir taraftan kaz, ördek sürüleri yüzer, bir taraftan iri ufak bütün ev hayvanları sulanır, bir taraftan da içilecek su alınırđı. İmkânı olanlar bir iki saatlik mesafelere giderek arabalarla temiz çeşme veya dere suyu getirirlerdi. Bu hâl senelerce böyle devam etmiştir. Nihâyet 1928 yılından itibâren Bulgar Kralı Boris'in gayretiyle bölgeye yetecek kadar içme suyu getirildi.

Deliorman'ın ahâlisi hemen hemen kâmilen Türk'tür. Bulgar ve diğers unsurlar pek azdır. Bizim küçüklüğümüzde bir çok köylerde yalnız birer hâne Bulgar dükkâncı bulunurdu. Çünkü Türkler dükkâncılık yapmazdı, “*Sen terâzi tutma da kim tutarsa tutsun!*” derlerdi.

Türkler vaktiyle Anadolu'nun muhtelif yerlerinden hicret ettirilerek buralara yerleştirilmişlerdir. Onun için

ALBÜM

